

Putnu mākslīgās ligzdvietas

Būri meža pūcei, urālpūcei, apodziņam, bikšainajam apogam, meža balodim un zaļajai vārnai

Izgatavošana

Izgatavojot būri, ir svarīgi zināt, kādai sugai tas paredzēts. Dažādām sugām atšķiras gan nepieciešamie būru izmēri, gan arī konstrukcija un citas niansas. Tomēr ir vairākas lietas, kas attiecināmas uz visu šeit apskatīto sugu būriem:

- Būri izgatavo no 25–30 mm bieziem dēļiem, izmantojot 60–90 mm garas naglas. Liela izmēra būriem var lietot līdz 40 mm biezu materiālu.
- Būra apakšējai daļai jābūt bez spraugām, kas dažkārt veidojas, izzūstot no mitriem dēļiem izgatavotai ligzdvietai. Spraugas un nepieciešamības gadījumā arī dēļu savienojumu vietas aizklāj ar līstēm.
- Būra sieniņas no iekšpuses nedrīkst būt ēvelētas (tas apgrūtinās mazuļu izklūšanu no būra).
- Jumtiņu nosedz ar ūdensnecaurlaidīgu materiālu – skārdu, ar līstītēm nostiprinātu ruberoīdu u.c.
- Būra dibens jāienaglo starp sienām, nevis no apakšas, jo tā tas turēsies ilgāk.
- Lai pagarinātu būra kalpošanas laiku, tā ārpusi var apstrādāt ar iespējami mazāk toksiskiem antiseptiskiem līdzekļiem (piemēram, erlītu).
- Ja būri turpmākajos gados paredzēts pārbaudīt, skreju un jumtiņa pārkari veido tā, lai caur skreju var aizsniegt grīdiņu (būriem ar mazāku skreju veido noņemamu jumtiņu).

Būrus var gatavot arī no stumbriem ar dobu vidu (visbiežāk egles un apses). Nepieciešamā garuma stumbenim vajadzīgajā diametrā izvāc koksni (izzāgējot, izkaļot vai izdedzinot) un izzāgē skreju. Putniem netraucēs ne ogles, ne nelīdzena būra iekšpuse. Stumbeni no augšas un apakšas nosedz ar dēļiem. Dobti būri ir smagi, tādēļ vēlams tos izzāvēt.

Izlikšana

Labākais laiks būru izlikšanai ir vasaras otrā puse. Pūces savu nākamo ligzdvietau izvēlas jau rudenī, savukārt zaļā vārna un meža balodis – pavasarī.

- Pirms izlikšanas būri ieber 5–10 cm biezu ligzdas materiāla kārtu – vislabāk rupjas zāģu vai ēveļskaidas, bet der arī kūdra, prauli vai vienkārši meža zemsedze, kurā putni, izkasot bedrīti, var dēt olas.
- Smagos būrus kokā visērtāk uzvilkt ar virvi.
- Zari nedrīkst traucēt pielidošanu būrim. Ja nepieciešams, ar drošības jostu piesienoties pie stumbra, var izzāgēt zarus būrim izraudzītajā vietā un pielidošanas ejai (1,5 x 1,5 m lielu logu).
- Būra nostiprināšanai labāk izmantot mīkstu dzelzs stiepli, var lietot arī vairākas kopā sapītas alumīnija stieples. Ap stumbru apsiesto stiepli var nospriegot ar plakanknaiblēm. Auklas būru stiprināšanai nav piemērotas.
- Būrim jābūt cieši nostiprinātam, tas nedrīkst brīvi kustēties vai šūpoties vējā. Tā kā būrim droši jākalpo vairākus gadus, tā grīdiņu var atbalstīt uz viena vai vairākiem zariem.
- Priežu mežos, kur izliek būrus bikšainajam apogam, zaļajai vārnai un meža balodim, būri parasti pienaglo pie koka stumbra.

Putnu mākslīgās ligzdviētas

Būri meža pūcei, urālpūcei, apodziņam, bikšainajam apogam, meža balodim un zaļajai vārnai

- Būru apdzīvotību būtiski neietekmē koka suga, koka vecums un stubra apkārtmērs.
- Skreju vislabāk pavērst pret klajumu, ja tāda tuvumā nav – aptuveni austrumu virzienā. Skrejai būra augstumā jābūt saskatāmai pa gabalu.
- Ja būrus ir paredzēts kontrolēt, tad svarīgi ir novietot būri tā, lai apkārtējie zari nodrošinātu kontroles iespēju.
- Būrus izvieto kokos, kurus nav paredzēts nocirst vismaz tuvākajā desmitgadē. Saimnieciski intensīvi izmantotos mežos ieteicams izvēlēties jaunaudzes, jaunākus kokus, cirmās atstātus vai atstāšanai paredzamus kokus (ozoli). Saskaņojot ar meža īpašnieku, koku var marķēt kā cirmās atstājamu.

Aizsardzība pret plēsējiem

Visu šeit apskatīto būru, izņemot būri apodziņam, skrejas ir pietiekami lielas, lai pa tām būros varētu iekļūt meža cauna, kas ir galvenais dobumperētāju ienaidnieks. Ar tās postījumiem jāreķinās. Ja caunu apkārtne ir daudz, mežā tās var izpostīt līdz 1/5 no lielo dobumperētāju ligzdām. Mazāk tiek izpostīti kutūrainavā izliktie lielie būri. Gadījumos, kad būris tiek izlikts kokā, uz kuru cauna nevar pārlekt no apkārtējiem kokiem, var ap koka stubru zem būra apliekt 1m platu skārda konusu ar atliektu apakšējo malu. Tas novērsīs caunas piekļūšanu būrim no zemes.

Kontrole un kopšana

- Būru stāvoklis pārbaudāms ik pēc 4–5 gadiem, jo būri var būt jāpielabo, papildus jānostiprina, jāizcērt skrejai priekšā aizauguši zari. Labi kopts būris var kalpot 10–15 gadus.
- Ar stiepli stingri piesietam būrim tā jāpalaiž vaļīgāk ik pēc dažiem gadiem, jo augoša koka spiediēns var saplēst būri, bet stieple – iēaugt kokā.
- Ja būrī sakrājies daudz ligzdošanas atlieku (veca ligzdu materiāla, barības atlieku un mēslu), tās jāizvāc un jāieber svaigs ligzdas izklājums.
- Ne visus būrus putni izmantos. Atkarībā no barības daudzuma, pūces var ligzdot ne katru gadu, bez tam ligzdviētas tiek mainītas pa gadiem. Retākām sugām pāru skaits noteiktā apkārtne vienkārši var būt mazāks nekā būru skaits. Ilgstoši (4–5 gadus) neapdzīvotus būrus var pārvietot uz citu vietu.
- Būru kontrole jāveic pēc ligzdošanas sezonas – ne ātrāk kā jūlijā, bet arī ne vēlāk kā februārī, kad agrā sezonā var būt sākusies ligzdošana. Ligzdošanas sākumā, kad olas nesen iedētas, pieaugušie putni ir ļoti jutīgi pret traucējumiem un ligzdu var pamest. Šajā laikā vislabāk būriem vispār netuvoties.

Iēgaumē!

Aprīlī–maijā pūču mazuļi sāk atstāt būri, un nereti novērojami būra apkārtne, šķietami vecāku pamesti. Nekādā gadījumā atrastus pūču mazuļus nevajag nest mājās vai vest uz zoodārzu! Pūču mazuļi pa dienu gaida krēslu, un tai iestājoties, vecie putni sāk barot mazuļus.